

آیة اللہ العظمیٰ مکارم سیرا شہ

خزائن

تہیہ و تنظیم:
حسین طہماسبی

فهرست نویسی پیش از انتشار: توسط انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)

سرشناسه: مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵-

عنوان و نام پدیدآور: نکات اخلاقی: سلسله مباحث اخلاقی حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله) / تدوین و گردآوری حسین طهماسبی.

مشخصات نشر: قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۲۷۲ص.

شابک: 9-234-533-964-978

وضعیت فهرستنویسی: فیپا.

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع: اخلاق اسلامی

شناسه افزوده: طهماسبی، حسین گردآورنده

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ن ۸/م ۷/۲۴۷/۸ BP

رده بندی یوبی: ۲۹۷/۶۱

شماره کتابخانه ملی: ۳۹۸۷۸۲۵

ناشر برتر

نوزدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

نکات اخلاقی

سلسله مباحث اخلاقی حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (مدظله)

تدوین و گردآوری: حسین طهماسبی

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

صفحه و قطع: ۲۷۲ صفحه / وزیری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴

چاپخانه: سلیمانزاده

ناشر: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)

شابک: ۹-۲۳۴-۵۳۳-۹۶۴-۹۷۸

قم - ابتدای خیابان شهدا - کوی آمار (۲۲) - پلاک ۱۵

تلفن: ۲۷۷۳۲۴۷۸ - دورنگار: ۰۹۹-۲۷۸۴۰۰۹۹

www.imamalipub.ir

قیمت: ۹۵۰۰ تومان

فهرست

۹	.....	مقدمه
۱۱	.....	۱. بدترین حالت بنده خدا
۱۳	.....	۲. مؤمن و مسلمان واقعی
۱۵	.....	۳. وظیفه مسلمان در برابر خدا در دینی خود
۱۷	.....	۴. محدودیت در نقل دیدنی‌ها و شنیدنی‌ها
۲۰	.....	۵. کسی که غیبت کند
۲۳	.....	۶. مستثنیات غیبت
۲۵	.....	۷. تعریف غیبت از لسان معصوم علیه السلام
۲۷	.....	۸. مجازات کسی که قصد کاستن شأن و جایگاه مؤمنی را دارد
۲۹	.....	۹. شأن مؤمن
۳۱	.....	۱۰. مراقبت از گفتار
۳۳	.....	۱۱. اسلام، دین رحمت
۳۵	.....	۱۲. شکر نعمت
۳۷	.....	۱۳. سخن چینی
۳۹	.....	۱۴. نگاه عبادی
۴۱	.....	۱۵. نحوه تعامل با اهل سنت
۴۳	.....	۱۶. خصوصیات شیعه جعفری
۴۵	.....	۱۷. نحوه تعامل پیشوایان دینی با اهل سنت

۱۸. سفارشات امام صادق علیه السلام به خişمه ۴۷
۱۹. منش مسلمان ۵۰
۲۰. خصایص شیعیان ۵۲
۲۱. راه ولایت ۵۵
۲۲. حق مصاحبت ۵۷
۲۳. ویژگی محسنین ۵۹
۲۴. نحوه خطاب شخص ۶۱
۲۵. حراب در اسلام ۶۳
۲۶. دوری از ترش رویی ۶۵
۲۷. ادخال سرور در قلب مؤمن ۶۷
۲۸. معاشرت با همسایگان ۷۰
۲۹. ثمرات ایمان به خدا و روز قیامت ۷۲
۳۰. همسایه خوب ۷۴
۳۱. همسایه بد ۷۶
۳۲. احساس مسئولیت ۷۸
۳۳. اخلاق و بعثت ۸۰
۳۴. جواب نامه، از واجبات ۸۳
۳۵. نحوه نامه نگاری ۸۵
۳۶. سه نکته اخلاقی از پیامبر صلی الله علیه و آله ۸۸
۳۷. احترام به اسامی مقدسه ۹۱
۳۸. توجه یکسان به دوستان و یاران ۹۴
۳۹. پرسیدن نام و نام پدر همسفر ۹۶
۴۰. انتخاب دوست ۹۸
۴۱. حُسن خُلق ۱۰۱

۱۰۵	۴۲. تقوا، کشتی نجات
۱۰۸	۴۳. ایمان کامل
۱۱۱	۴۴. بافضیلت‌ترین مردم
۱۱۴	۴۵. صفات مؤمن
۱۱۶	۴۶. عوامل جلب محبت
۱۱۹	۴۷. راستگویی
۱۲۱	۴۸. دعوت به سیر با عمل
۱۲۴	۴۹. وفای به و نده
۱۲۷	۵۰. حیا
۱۲۹	۵۱. اقسام حیا
۱۳۱	۵۲. عفو
۱۳۳	۵۳. بهترین اخلاق
۱۳۶	۵۴. وظیفه مادر مقابل عزاداری حضرت ابا عبد الله علیه السلام
۱۳۸	۵۵. مواردی از مکارم اخلاق
۱۴۰	۵۶. گریه برای خدا و کظم غیظ
۱۴۲	۵۷. عید نوروز
۱۴۵	۵۸. نحوه تعامل با حسود
۱۴۸	۵۹. مشکلات مؤمن
۱۵۰	۶۰. راه بهشت
۱۵۲	۶۱. ده جزء عافیت
۱۵۵	۶۲. ده سفارش پیامبر صلی الله علیه و آله به ابوذر
۱۶۰	۶۳. خطر زبان
۱۶۳	۶۴. موانع شناخت و آگاهی
۱۶۶	۶۵. نصیحت ابوذر

- ۱۶۸ ..... ۶۶. شرط شفاعت
- ۱۷۱ ..... ۶۷. پرهیز از کثرت کلام در غیر ذکر خدا
- ۱۷۳ ..... ۶۸. تمام خیر در سه خصلت
- ۱۷۶ ..... ۶۹. حساب کردن کلام، جزء عمل
- ۱۷۹ ..... ۷۰. خصلت‌های پنج‌گانه بندگان خدا
- ۱۸۱ ..... ۷۱. سه عمل اصلی
- ۱۸۴ ..... ۷۲. اصل معاشرت
- ۱۸۷ ..... ۷۳. حقوق مؤمنان بر یکدیگر
- ۱۸۹ ..... ۷۴. حق مسلمان بر مسلمان
- ۱۹۴ ..... ۷۵. هشت صفت اخلاقی امام رضا علیه السلام
- ۱۹۷ ..... ۷۶. حقوق عالم
- ۲۰۰ ..... ۷۷. برادری و محبت
- ۲۰۲ ..... ۷۸. حقوق مؤمن
- ۲۰۶ ..... ۷۹. مهربانی
- ۲۰۹ ..... ۸۰. قبول عذر
- ۲۱۱ ..... ۸۱. مصافحه کردن با یکدیگر
- ۲۱۳ ..... ۸۲. احوال‌پرسی از یکدیگر
- ۲۱۶ ..... ۸۳. ملعون، از دیدگاه امام رضا علیه السلام
- ۲۱۸ ..... ۸۴. رسیدن به هدف از راه معصیت
- ۲۲۰ ..... ۸۵. برادر الهی
- ۲۲۱ ..... ۸۶. مشکلات حوزه و جامعه
- ۲۲۳ ..... ۸۷. پاداش دیدار برادر دینی
- ۲۲۵ ..... ۸۸. پاداش برادری در راه خدا
- ۲۲۷ ..... ۸۹. پرهیز از جدال

- ۲۲۹ ..... ۹۰. پاداش ترک مرء
- ۲۳۱ ..... ۹۱. پرهیز از خشونت و پرخاشگری
- ۲۳۳ ..... ۹۲. خوش اخلاقی
- ۲۳۷ ..... ۹۳. دروغ
- ۲۳۹ ..... ۹۴. بری بودن مؤمن از دروغ
- ۲۴۲ ..... ۹۵. راستگویی
- ۲۴۴ ..... ۹۶. دوری از عمل خودسرانه
- ۲۴۵ ..... ۹۷. پرهیز از دروغ بستن به ائمه:
- ۲۴۷ ..... ۹۸. پرهیز از دروغ گفتن به شیء خبی
- ۲۴۹ ..... ۹۹. پرهیز از تفرقه و ایجاد آمدگی برای ظهور
- ۲۵۱ ..... ۱۰۰. نشانه‌های ایمان
- ۲۵۳ ..... ۱۰۱. دقت در انتخاب کلمات و الفاظ
- ۲۵۵ ..... ۱۰۲. ویژگی‌ها و عاقبت شخص دو زبان و چهره
- ۲۵۷ ..... ۱۰۳. یکسان بودن زبان در پنهان و آشکار
- ۲۵۹ ..... ۱۰۴. پرهیز از قهر کردن بیش از سه روز
- ۲۶۱ ..... ۱۰۵. عدم پذیرش اعمال در زمان قهر
- ۲۶۳ ..... ۱۰۶. ایذاء مؤمن
- ۲۶۵ ..... ۱۰۷. جایگاه مؤمن نزد خدا
- ۲۶۷ ..... ۱۰۸. کمک به دیگران
- ۲۶۹ ..... ۱۰۹. قطع رحم
- ۲۷۱ ..... ۱۱۰. دادن جواب بدی با خوبی

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

﴿هُوَ الَّذِي بَشَّرَ نَبِيَّ الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَیْقِنَ صَلَاحًا مُبِينًا﴾^۱

حدیث دل‌نواز اخلاق، حدیثی شورانگیز، حیات‌آفرین و روح‌بخش است که سابقه‌ای ازلی و لاحق‌های الهی دارد. به همین علت، صادر اول، در عظمت و جایگاه اخلاق فرموده‌اند: «بُشِّرُوا لَكُمْ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ». آری! در جهان پرشور و شور مادی و مادی‌گرایی که گمشده‌ها را در میان پر از ترانه دلخراش و جانکاه ظلم و بی‌دادگری، و زبان‌شان سرشار از هدیان‌های مکرر چندش‌آور و شرم‌آور بشری است، سرودن نغمه دلنشین اخلاق، آن‌هم از زبان عالمان توحیدنما که صاحب عصمت کبرای الهی هستند، پدیدآورنده لذت و سعادت و مهرورزی از گام‌های بس بلند و سزاوار تمجید است که در جهان فانی برداشته می‌شود، آن‌هم در ازمنه‌های تاریکی که گاه خیالات و اوهام چنان بر روح و جاز انسانی سیطره می‌یابد که تمامی عمر، در باتلاق شهوت، ثروت، قدرت، شهرت و ریاست به گل نشسته و می‌گردد و کسی که باید خلیفه‌الله باشد افول کرده و خود را به ﴿أَوْلَيْكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أَوْلَيْكَ هُمُ الْعَافِلُونَ﴾ می‌رساند، نیرویی که می‌تواند تمام قوای برون و درون آدمی را در برابر خود تسلیم و همه غرایز را مهار کند، رایحه خوش اخلاق است.

لذا مرجع عظیم‌الشان عالم تشیع، حضرت آیه‌الله العظمی مکارم شیرازی دست‌برکاته که مصداق اتم این حدیث شریفه هستند که «فَضْلُ كَافِلِ يَتِيمٍ آلِ مُحَمَّدٍ الْمُنْقَطِعِ عَنِ مَوَالِيهِ النَّاسِبِ فِي رُتْبَةِ الْجَهْلِ يُخْرِجُهُ مِنْ جَهْلِهِ وَيُوضِحُ لَهُ مَا اشْتَبَهَ عَلَيْهِ عَلَى فَضْلِ كَافِلِ يَتِيمٍ يُطْعِمُهُ وَيَسْقِيهِ، كَفَضْلِ الشَّمْسِ عَلَى الشَّهَاءِ: فضیلت کسی که یتیم آل محمد را که از امامان خود دور افتاده یا در گمراهی فرو رفته باشد سرپرستی کند و او را از گمراهی اش نجات و لغزش‌هایش را تذکر دهد، بر آن سرپرستی که ایتم را آب و نان بدهد، مانند برتری خورشید بر ستاره بی نور است». در راستای ایجاد فضای معمولی‌تر در ابتدای درس خارج فقه (روزهای چهارشنبه) مطالبی اخلاقی را افاضه فرموده‌اند که به زیور طبع آراسته شده است و می‌تواند چراغی فروزنده برای خواستاران بصیرت حق در منظر اخلاق باشد. ان شاءالله که بتوانیم به نکات اخلاقی معظم‌له جامه عمل بپوشیم.

در پایان، توفیق همگان را از درگاه باری تعالی مسئلت می‌نمایم.

و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

عبدین اghماسبی شهرمیانی